แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6410(G)-2562

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6410(G)-2019

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR MEAT BUFFALO FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30 ISBN XXX-XXX-XXX-X

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6410(G)-2562

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6410(G)-2019

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR MEAT BUFFALO FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3373

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ตอนพิเศษ

วันที่ พุทธศักราช 2562

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง กระบือ

1.	อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย นายอำพันธุ์ เวฬุตันติ รองอธิบดีกรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
2.	ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นางสาววิรัชนี โลหะชุมพล	กรรมการ
3.	ผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ นางสาวคชาภรณ์ เต็มยอด	กรรมการ
4.	ผู้แทนสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ นายกุลภัทร์ โพธิกนิษฐ	กรรมการ
5.	ผู้แทนกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ นายกิตติ กุบแก้ว	กรรมการ
6.	ผู้แทนคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรืองยศ พิลาจันทร์	กรรมการ
7.	ผู้แทนภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน รองศาสตราจารย์สุริยะ สะวานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิรินทร์พร สินธุวณิชย์	กรรมการ
8.	ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ นายมนตรี ถาวร	กรรมการ
9.	ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบูลย์ ใจเด็ด	กรรมการ
10.	ผู้แทนสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาควายไทย นายสุพจน์ ศรีสร้อย	กรรมการ
11.	นางทวีพร เรืองพริ้ม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสัตวศาสตร์	กรรมการ
12.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมจิตร์ กันธาพรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพสัตว์	กรรมการ

13.	นายกฤตยชน์ แก้ววังชัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตกระบือ	กรรมการ
14.	นางรัญจวน เฮงตระกูลสิน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตน้ำนมกระบือ	กรรมการ
15.	ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นางสาวจีรจิต ดิศสนะ นางสาวชมภูนุช เสนทองแก้ว	กรรมการและ เลขานุการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ (มกษ. 6410-2562) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มควายเนื้อให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานดังกล่าวไปปฏิบัติ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6400-2555. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ.

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556. คู่มือการเลี้ยงกระบือไทย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6410(G)-2562 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายประภัตร โพธสุธน)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ

แนวปฏิบัตินี้ ใช้อธิบายและขยายความทางวิชาการ ครอบคลุมเหตุผลและการปฏิบัติในแต่ละข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ (มกษ. 6410–2562)

การตรวจประเมิน การให้การรับรอง และการให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับฟาร์มควายเนื้อให้ถือตาม มกษ. 6410–2562

คำอธิบายของข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อ (มกษ. 6410–2562)

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายเนื้อเพื่อการค้า ครอบคลุมข้อกำหนดตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ควายเนื้อที่มีสุขภาพดี และได้เนื้อควายที่มีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปใช้ผลิตเป็นอาหารที่ปลอดภัยต่อการบริโภค รวมถึงได้ผลิตผลอื่นที่มีคุณภาพ

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มควายนมที่ผลิตน้ำนมควายเป็นหลัก

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ควายเนื้อ (meat buffalo) หมายถึง สัตว์ที่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Bubalus bubalis* ที่เลี้ยงไว้สำหรับการผลิตเนื้อควายหรือผลิตผลอื่น เช่น หนัง

2.2 ฟาร์มควายเนื้อ (meat buffalo farm) หมายถึง สถานประกอบการที่เลี้ยงควายเนื้อซึ่งครอบคลุมถึงโรงเรือน คอกพัก พื้นที่เลี้ยง สถานที่เก็บอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์ ทำลายซากสัตว์ รวบรวมขยะและมูลสัตว์

3. ข้อกำหนด

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด 1.1.1 ได้รับการยินยอมหรือไม่ขัดต่อระเบียบของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

คำอธิบาย

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 31 กำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิดถือเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

สถานที่ตั้งฟาร์มตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ขัดกับกฎกระทรวงผังเมืองรวมของพื้นที่นั้น ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

ดังนั้นการตั้งฟาร์มควายเนื้อ ต้องไม่ขัดต่อระเบียบของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด 1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการขนส่ง

คำอธิบาย

ที่ตั้งของฟาร์มควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเลี้ยงควายเนื้อ โดยต้องคำนึงถึงเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกต่อการขนส่งควาย อาหารสัตว์ ยา วัคซีน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าสู่ฟาร์ม และการขนถ่ายของเสีย ขยะ ออกนอกฟาร์มได้สะดวก

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด 1.1.3 ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

คำอธิบาย

ทำเลที่ตั้งฟาร์มเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญ ควรห่างจากชุมชน ศาสนสถาน โบราณสถาน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล หรือสถานที่อื่น ๆ ในระยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและไม่ก่อเหตุรำคาญต่อชุมชน เช่น กลิ่น และเสียง นอกจากนี้ควรนึงถึงกฎหมายข้อบังคับ คู่มือ และแนวทางของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการตั้งกิจการฟาร์มเลี้ยงสัตว์

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด 1.1.4 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันอันตรายที่มีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย

อันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น ขยะหรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ของเสียจากแหล่งชุมชน และการชะล้างสารเคมีจากแหล่งเกษตรกรรมที่มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ปนเปื้อนในน้ำ ดิน หรืออากาศ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้สัตว์ป่วยหรือตายได้

ดังนั้นสถานที่ตั้งฟาร์มต้องห่างจากแหล่งที่มีความเสี่ยงจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพดังกล่าว

ตั้งอยู่ในพื้นที่ดอน ไม่ควรเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง โดยพิจารณาจากลักษณะภูมิประเทศ ทิศทางการระบายน้ำ หรืออาจต้องมีการถมพื้นที่เพื่อปรับระดับให้สูงกว่าปกติ

นอกจากนี้ฟาร์มควายต้องมีที่ตั้งแยกออกจากฟาร์มสัตว์ชนิดอื่นที่สามารถก่อให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค และแหล่งรวมสัตว์ เช่น ตลาดค้าสัตว์ โรงฆ่าโคหรือควาย โรงงานรวบรวมหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมูลสัตว์ หรือมีมาตรการป้องกันโรคที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม
ข้อกำหนด 1.2.1 พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย

ฟาร์มควายเนื้อต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับขนาดและจำนวนโรงเรือน ควรมีระยะห่างของแต่ละโรงเรือนที่เหมาะสมเพื่อควบคุมการแพร่กระจายโรคระหว่างโรงเรือน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีพื้นที่เพียงพอสำหรับแยกเก็บอาหารสัตว์ อุปกรณ์ ทำลายซากสัตว์ รวบรวมขยะและมูลสัตว์ อย่างเป็นสัดส่วน

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม
ข้อกำหนด 1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ เช่น โรงเรือน คอกพัก สถานที่เก็บอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์ ทำลายซากสัตว์ รวบรวมขยะและมูลสัตว์ พื้นที่เลี้ยงแยกเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย

คำอธิบาย

การจัดแบ่งพื้นที่ภายในฟาร์มออกเป็นสัดส่วนเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเลี้ยง การขนส่ง และการจัดการด้านต่างๆ เป็นไปได้ง่ายและสะดวก รวมทั้งการวางแผนและควบคุมโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ต้องมีการจัดวางผังฟาร์ม แสดงขอบเขตของฟาร์ม ขอบเขตของพื้นที่เลี้ยง ซึ่งมีการแบ่งรายละเอียดพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในฟาร์มออกเป็นสัดส่วน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรือน คอกพักสัตว์ คอกพักสัตว์ป่วย พื้นที่เลี้ยงปล่อย สถานที่เก็บอาหารสัตว์ ผสมอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์เวชภัณฑ์และสารเคมี จุดทำลายซาก รวบรวมขยะและมูลสัตว์ แหล่งน้ำใช้หรือสถานที่กักเก็บน้ำ รวมถึงแหล่งน้ำสำรอง

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการความปลอดภัยทางชีวภาพ ควรแยกพื้นที่พักอาศัยของเกษตรกรออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่ของเชื้อโรคจาก คน ยานพาหนะ หรือสิ่งของต่างๆ ได้

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม
ข้อกำหนด 1.2.3 มีทางเข้า-ออกฟาร์มควายเนื้อทางเดียว
1.2.4 มีรั้วรอบบริเวณโรงเรือนและคอกพักสัตว์อย่างเหมาะสม

คำอธิบาย

ฟาร์มควายเนื้อควรจำกัดทางเข้า-ออกเพียงทางเดียว ประตูที่ไม่ได้เปิดใช้งานควรล็อคให้เรียบร้อย นอกจากนี้ควรล้อมรั้วบริเวณฟาร์มหากสามารถปฏิบัติได้ หรือใช้มาตรการอื่นทดแทน เช่น การปลูกต้นไม้เป็นแนวรั้วล้อมรอบบริเวณฟาร์ม เพื่อไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าสู่ฟาร์มได้โดยไม่ได้รับการอนุญาต

โรงเรือนและคอกพักสัตว์มีรั้วรอบเพื่อจำกัดพื้นที่ของควาย รวมทั้งจำกัดการเข้า-ออกของบุคคลเพื่อควบคุมโรค รั้วแต่ละชนิดจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เกษตรกรควรพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย และเลือกให้เหมาะสมกับสภาพของฟาร์ม

ในช่วงที่มีการระบาดของโรคควรงดการเข้าเยี่ยมชมฟาร์ม และหลีกเลี่ยงการนำยานพาหนะเข้ามาในฟาร์ม

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.3 โรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด 1.3.1 สร้างด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศที่ดี มีหลังคา และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและควาย

คำอธิบาย

โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงควายต้องมีโครงสร้างแข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีหลังคาสำหรับกันแดดกันฝน และมีการระบายอากาศที่ดี วัสดุใช้ทำหลังคา เช่น กระเบื้อง สังกะสี แฝก หญ้าคา หรือจาก ควรให้ชายคาสูงจากพื้นดินอย่างเหมาะสมเพื่อทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยเฉพาะในฤดูร้อน

วัสดุที่ใช้ในการสร้างโรงเรือนไม่ควรมีส่วนยื่นที่แหลมคม ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสัตว์หรือผู้ปฏิบัติงาน

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.3 โรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด 1.3.2 มีพื้นที่ในโรงเรือนเพียงพอกับจำนวนควายให้แสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ

คำอธิบาย

โรงเรือนต้องมีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนควายที่เลี้ยง ไม่หนาแน่นเกินไป ควรมีพื้นที่เพียงพอให้ควายแต่ละตัวสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ เช่น หมุนตัว พักผ่อน ยืน และนอน

โรงเรือนอาจสร้างเป็นคอกเดี่ยวแต่มีหลาย ๆ คอกตามจำนวนควาย หรืออาจเป็นคอกขังรวม พื้นที่คอกควรมีขนาดอย่างน้อย 5 ตารางเมตร/ตัว เนื่องจากหากพื้นที่น้อยเกินไป จำนวนควายมีมาก จะเกิดปัญหาพื้นคอกแฉะ ควายเบียดเสียดกันอาจทำให้ควายเกิดความเครียดได้

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.3 โรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด 1.3.3 พื้นโรงเรือนเป็นพื้นเรียบ ไม่ลื่น โดยอาจเป็นดินหรือทรายอัดแน่น สามารถทำความสะอาดและจัดการได้โดยสะดวก สามารถระบายน้ำได้ดี

คำอธิบาย

พื้นคอกอาจเป็นคอนกรีตหรือเป็นพื้นดินหรือทรายอัดแน่น โดยพื้นโรงเรือนต้องเป็นพื้นเรียบ ไม่ลื่น พื้นโรงเรือนควรสูงกว่าพื้นที่รอบข้างและลาดเอียงเพื่อให้ระบายน้ำได้ดีและไม่ให้น้ำขัง

กรณีเป็นพื้นคอนกรีต ควรทำพื้นหน้าคอนกรีตให้หยาบหรือเซาะร่อง ป้องกันควายลื่น หากใช้วัสดุรองพื้น เช่น แผ่นยาง แกลบ ควรมีการทำความสะอาด หรือเปลี่ยนวัสดุรองพื้นในระยะเวลาที่เหมาะสม

พื้นคอกควรลาดเอียงเล็กน้อย เพื่อให้น้ำล้างคอก และปัสสาวะไหลลงท้ายคอก ส่วนด้านท้ายคอกควรมีร่องน้ำ เพื่อรวมน้ำให้ไหลไปในทิศทางเดียวกัน และไหลลงจุดพัก

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.3 โรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด 1.3.4 รางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำสำหรับควาย ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวสัตว์
1.3.5 รางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำ มีปริมาณเพียงพอกับขนาด อายุ และจำนวนควาย วางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้ควายกินอาหารและน้ำได้สะดวก

คำอธิบาย

สร้างรางอาหาร รางน้ำ หรือภาชนะอื่น ให้สะดวกในการทำความสะอาด เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งหมักหมมของเชื้อโรค รวมทั้งไม่มีส่วนที่แหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อควาย

รางอาหาร รางน้ำ หรือภาชนะอื่น มีจำนวนพอเพียงกับขนาด อายุ และจำนวนของควายที่เลี้ยงในแต่ละโรงเรือน อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ให้ควายสามารถกินอาหารและน้ำได้อย่างสะดวก

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม
1.3 โรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด 1.3.6 มีซองบังคับสัตว์เพื่อความสะดวกและปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน

คำอธิบาย

ฟาร์มเลี้ยงควายจำเป็นต้องมีซองบังคับสัตว์ เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน ในการเจาะเลือดเพื่อตรวจสุขภาพ การฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ การรักษาโรค การผสมเทียม การทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือตรวจการตั้งท้อง เป็นต้น

ซองบังคับสัตว์ควรแข็งแรงและไม่มีส่วนแหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อตัวสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน

รายการที่ 2 การจัดการฟาร์ม
ข้อกำหนด 2.1 มีเอกสารแสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานในฟาร์มสำหรับกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ แผนการผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์ การจัดการอาหารให้ควาย การจัดการด้านสุขภาพการทำความสะอาด และการจัดการขยะและมูลสัตว์

คำอธิบาย

เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในฟาร์มเป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ เกษตรกรผู้เลี้ยงควายควรจัดทำเอกสารแสดงการปฏิบัติงานในฟาร์มด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- แผนการผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์
- การจัดการอาหารให้ควายชนิดต่าง ๆ ทั้งอาหารข้น และอาหารหยาบ
- แนวทางปฏิบัติในการจัดการด้านสุขภาพ เช่น แผนการให้วัคซีน แนวปฏิบัติเมื่อควายป่วย
- แผนและวิธีการทำความสะอาดโรงเรือนและพื้นที่ฟาร์ม และแนวทางการจัดการสิ่งปฏิกูล เช่น มูลสัตว์ น้ำทิ้ง

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม** **2.2 การจัดการอาหารและน้ำสำหรับควายเนื้อ**
ข้อกำหนด	**2.2.1 จัดให้มีอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของควาย**

คำอธิบาย

อาหารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ควายเติบโตและให้ผลิตผล อาหารนั้นจำแนกได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่ อาหารหยาบ (roughage) และอาหารข้น (concentrate)

ควรจัดหาอาหารหยาบหรืออาหารข้นให้มีปริมาณที่เหมาะสม รวมทั้งมีโภชนะ เช่น โปรตีนและพลังงานที่เพียงพอต่อความต้องการของควาย

รายการที่	2 **การจัดการฟาร์ม** **2.2 การจัดการอาหารและน้ำสำหรับควายเนื้อ**
ข้อกำหนด	**2.2.2 กรณีที่ใช้อาหารสำเร็จรูป ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.** 2558 **และให้ตรวจสอบคุณภาพอาหารควายทางกายภาพในเบื้องต้น**

คำอธิบาย

อาหารสัตว์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเลี้ยงควาย อาหารสำเร็จรูปต้องมาจากผู้ผลิตที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เพื่อให้มั่นใจว่าได้อาหารสัตว์ที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย ไม่หมดอายุ ไม่มีการผสมยาสัตว์หรือสารเคมีต้องห้ามลงในอาหารสัตว์

ในการตรวจรับอาหารสัตว์ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นทุกรุ่นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ไม่ฉีกขาด แตก ชำรุด ฉลากมีเลขทะเบียนถูกต้อง อาหารต้องไม่หมดอายุ ทั้งนี้ก่อนนำอาหารไปเลี้ยงควายควรตรวจสอบอาหารสัตว์ หากพบว่ามี สี กลิ่นที่ผิดปกติ หรือรวมตัวเป็นก้อน ไม่ควรนำมาใช้เลี้ยงควาย

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.2 การจัดการอาหารและน้ำสำหรับควายเนื้อ
ข้อกำหนด	**2.2.3 ในกรณีที่ผสมอาหารเองในฟาร์ม วัตถุดิบที่ใช้หรือสิ่งที่เติมในอาหารต้องมีคุณภาพและปลอดภัย ห้ามใช้สารต้องห้ามตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558**
ข้อกำหนด	**2.2.4 การผสมยาสัตว์ในอาหารและน้ำเพื่อรักษาโรค ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และให้มีพื้นที่เก็บอาหารสัตว์ผสมยาดังกล่าวแยกออกจากอาหารทั่วไปและมีการบ่งชี้**

คำอธิบาย

ในกรณีผสมอาหารเองในฟาร์ม วัตถุดิบที่ใช้หรือสิ่งที่เติมในอาหารต้องมีคุณภาพ ปลอดภัย ไม่ใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

สารเคมีหรือยาที่ผสมในอาหารสัตว์อาจก่อให้เกิดปัญหาการตกค้างในผลิตผลจากสัตว์ ซึ่งอาจมีผลต่อสุขภาพทั้งคนและสัตว์ ดังนั้นในกรณีที่จำเป็นต้องผสมสารเคมีหรือยาลงในอาหารสัตว์ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อควบคุมและจำกัดการใช้เท่าที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงอันตรายจากการตกค้างในสิ่งแวดล้อมและผลิตผลจากสัตว์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการดื้อยาของเชื้อจุลชีพ

ฟาร์มต้องมีบริเวณเก็บอาหารสัตว์ผสมยาแยกออกจากการเก็บอาหารทั่วไปและมีการบ่งชี้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการใช้

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.2 การจัดการอาหารสำหรับควายเนื้อ
ข้อกำหนด	**2.2.5 มีสถานที่เก็บอาหารควายที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพของอาหารสัตว์ได้**

คำอธิบาย

สถานที่เก็บรักษาอาหารสัตว์ ควรเป็นสถานที่เฉพาะ สะอาด แห้ง ระบายอากาศได้ดี รวมทั้งไม่ควรจัดวางภาชนะบรรจุอาหารข้นสัมผัสกับพื้นโดยตรง มีการป้องกันแมลงและสัตว์พาหะต่าง ๆ รวมถึงสามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมสภาพ

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม
ข้อกำหนด	**2.3.1 น้ำสำหรับควายกินมีความสะอาด และมีปริมาณเพียงพอ**
	2.3.2 แหล่งน้ำใช้ในฟาร์มอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย
	2.3.3 น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาด เพียงพอและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ในการใช้

คำอธิบาย

แหล่งน้ำที่ใช้สำหรับการเลี้ยงควาย ต้องปราศจากการปนเปื้อนของสิ่งที่เป็นอันตรายจากแหล่งมลพิษ เช่น อุตสาหกรรม ของเสียจากแหล่งชุมชน รวมถึงน้ำเสียจากโรงเรือน และบ้านพักอาศัย ที่จะสามารถปนเปื้อนเข้าสู่แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์ม และส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และบุคลากรภายในฟาร์ม

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.4 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา
ข้อกำหนด	**2.4.1 โรงเรือนและอุปกรณ์ ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ**

คำอธิบาย

มีแผนและขั้นตอนการทำความสะอาดภายในโรงเรือนและอุปกรณ์ รวมทั้งปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เช่น เก็บมูลทุกวัน กวาดล้างพื้นโรงเรือน ไม่ให้พื้นโรงเรือนเป็นที่สะสมและหมักหมมของมูลควายและเศษอาหาร ทำความสะอาดอุปกรณ์ เช่น รางอาหาร ป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรค

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.4 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา
ข้อกำหนด	**2.4.2 บำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อควายและผู้ปฏิบัติงาน**

คำอธิบาย

โรงเรือนและอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงควายต้องมีการตรวจสอบและซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ หากเกิดการชำรุด เสียหาย ต้องทำการซ่อมบำรุงเพื่อให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อควายและผู้ปฏิบัติงาน

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.4 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา
ข้อกำหนด	**2.4.3 สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ที่ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ให้ใช้ตามคำแนะนำของฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม**

คำอธิบาย

สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ ให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

ให้จัดเก็บสารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะ ภาชนะบรรจุ สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่เสื่อมสภาพหรือที่ใช้หมดแล้ว ต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำภาชนะบรรจุกลับมาใช้ใหม่

รายการที่	**2 การจัดการฟาร์ม**
	2.4 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา
ข้อกำหนด	**2.4.4 กรณีมีปลักเทียม ต้องมีการถ่ายเทน้ำอย่างสม่ำเสมอ**

คำอธิบาย

การลงแช่ปลักหรือการลงแช่ในบ่อน้ำของควาย เป็นพฤติกรรมในการควบคุมอุณหภูมิของร่างกายควาย อย่างไรก็ตามควายจะมีการขับถ่ายลงในบ่อน้ำ ทำให้เกิดการหมักหมมของสิ่งสกปรกและอาจก่อให้เกิดโรคในควายได้ ดังนั้นกรณีที่เกษตรกรสร้างปลักเทียมภายในฟาร์ม เกษตรกรจำเป็นต้องถ่ายเทน้ำในปลักเทียมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค

รายการที่	**3 บุคลากร**
ข้อกำหนด	**3.1 ลูกจ้างต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และมีสัญญาจ้าง**
	3.2 กรณีลูกจ้างเป็นแรงงานต่างด้าว ต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน
	3.3 ให้จัดสวัสดิการและจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยแก่ลูกจ้างอย่างเหมาะสม

คำอธิบาย

บุคลากรหรือแรงงานมีความสำคัญในการดำเนินการกิจการฟาร์มเลี้ยงควาย เพื่อป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็กและการใช้แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการจัดหาสวัสดิการที่เหมาะสมและการจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยแก่ลูกจ้าง จะช่วยให้ลูกจ้างสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และป้องกันอันตรายขณะปฏิบัติงานในฟาร์มได้

ผู้ประกอบการจึงต้องจัดการแรงงานให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยลูกจ้างต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และมีสัญญาจ้างซึ่งสัญญานั้นอาจเป็นหนังสือหรือการระบุด้วยวาจาอย่างชัดเจนที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าจ้างและช่วงระยะเวลาการทำงาน

กรณีลูกจ้างเป็นแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการต้องตรวจสอบว่าแรงงานดังกล่าวมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน

ผู้ประกอบการให้พิจารณาสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงจัดหาอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้แก่ลูกจ้างอย่างเหมาะสม

รายการที่ 3 บุคลากร
ข้อกำหนด 3.4 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนควายที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

คำอธิบาย

จำนวนบุคลากรมีความสำคัญที่ทำให้กิจการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประสบความสำเร็จ ฟาร์มจึงควรมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนควายที่เลี้ยง เพื่อให้สามารถดูแลควายได้อย่างทั่วถึง และควรจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรนั้น ตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อให้จัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการที่ 3 บุคลากร
ข้อกำหนด 3.5 ผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงควายต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เลี้ยงควายได้อย่างถูกต้อง

คำอธิบาย

การเลี้ยงควายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจะช่วยให้ควายมีสุขภาพที่ดี ได้ผลิตผลที่ดี และมีคุณภาพตามมาตรฐาน ดังนั้นผู้ประกอบการและบุคลากรที่เลี้ยงควายต้องได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้สามารถเลี้ยงควายได้อย่างถูกต้อง และมีความรู้ในกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการเลี้ยงอย่างต่อเนื่อง

รายการที่ 3 บุคลากร
ข้อกำหนด 3.6 มีสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลด้านสุขภาพควาย

คำอธิบาย

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไปและการจัดการด้านสุขภาพตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ “สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์” หมายความว่าสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และได้รับใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ สุขาภิบาลของฟาร์ม การใช้ยาและวัคซีนภายในฟาร์ม โดยรับผิดชอบการสั่งยาใช้ในฟาร์ม เพื่อความปลอดภัยของควาย และผลิตผลที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

รายการที่ 3 บุคลากร
ข้อกำหนด 3.7 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีว่าปราศจากโรคติดต่อที่อาจแพร่เชื้อมาสู่ควาย

คำอธิบาย

สุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม เป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันหรือลดการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรคจากผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มสู่สัตว์ที่เลี้ยงได้

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มไม่เป็นวัณโรคซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง และมีใบรับรองแพทย์ที่ระบุว่ามีสุขภาพดีไม่มีผลกระทบต่อการเลี้ยงสัตว์

ผู้ที่แสดงอาการป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ไอ เจ็บคอ ท้องร่วง อาเจียน หรือมีไข้ ห้ามเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่เลี้ยงควาย โดยอาจให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงในโรงเรือน หรือหากอาการรุนแรงให้หยุดพักจนกระทั่งหายป่วยจึงให้กลับเข้าปฏิบัติงานได้

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด 4.1.1 มีการทำเครื่องหมายประจำตัวควายทุกตัว ตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์

คำอธิบาย

ในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ทั้งด้านสุขภาพสัตว์และการเพิ่มผลผลิตสัตว์ การจัดทำประวัติสัตว์เป็นรายตัวหรือรายฝูงมีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบคัดกรองป้องกันการเกิดโรคระบาดสัตว์ตลอดจนการสอบสวนหาสาเหตุการเกิดโรค การพัฒนาปรับปรุงเพิ่มผลผลิตจากการซื้อขายสัตว์ รวมถึงในระบบการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ด้วย

เพื่อให้สามารถจำแนกและจัดเก็บข้อมูลควายและเชื่อมโยงข้อมูลให้ทุกหน่วยงานใช้ประโยชน์ได้ จึงจำเป็นต้องมีการทำเครื่องหมายประจำตัวควายทุกตัว ตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์ เช่น การทำเบอร์หู หรือการฝังไมโครชิพ

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด 4.1.2 การจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และโปรแกรมวัคซีน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

คำอธิบาย

การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลี้ยงควาย หากควายมีสุขภาพทรุดโทรม ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วย หรือตาย จะทำให้ผู้ประกอบการสูญเสียรายได้ แรงงาน และเวลาในการเฝ้าระวัง ดูแล และรักษาโรค รวมทั้งผู้บริโภคจะได้รับผลิตผลที่ไม่ปลอดภัยด้วย

ดังนั้นจึงต้องตรวจติดตามสุขภาพฝูงควายอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อตรวจสอบโรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) และวัณโรค (Tuberculosis)

มีโปรแกรมการให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรคระบาดที่สำคัญ ได้แก่ โรคคอบวม (Hemorrhagic Septicemia) โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and mouth disease) หรือโรคระบาดอื่น ๆ และมีโปรแกรมการกำจัดพยาธิภายในและภายนอกอย่างเหมาะสม ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด 4.1.3 มีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้า-ออกฟาร์ม รวมถึงมีการจดบันทึกการผ่านเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลภายนอกที่สามารถตรวจสอบได้

คำอธิบาย

การป้องกันและฆ่าเชื้อยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคล เป็นมาตรการที่ใช้ป้องกันหรือลดความเสี่ยงในการนำพาเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มหรือโรงเรือน มาตรการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมก่อนเข้า-ออกฟาร์ม มีดังนี้

(1) บุคคล

(1.1) มีบันทึกการเข้า- ออกฟาร์มของบุคคลภายนอกที่จะเข้าฟาร์ม ต้องมีการแจ้งวัตถุประสงค์ ข้อมูลการป่วย และประวัติการสัมผัสสัตว์เคี้ยวเอื้องที่เป็นโรคระบาดใน 72 ชั่วโมงก่อนเข้าฟาร์ม หรือต้องได้รับการอนุญาตจากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้จัดการฟาร์มก่อนทุกครั้ง

(1.2) ผู้ที่จะเข้าในพื้นที่เลี้ยงควายจะต้องล้างมือและฆ่าเชื้อด้วยสารเคมีที่เหมาะสม

(1.3) แยกรองเท้าสำหรับใช้ภายนอกและภายในพื้นที่เลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน ต้องมีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มรองเท้าบูตเวลาเข้าและออกจากพื้นที่เลี้ยงควาย เพื่อป้องกันการนำเชื้อโรคเข้าสู่พื้นที่เลี้ยงควาย

(1.4) เสื้อผ้าและรองเท้าที่ใช้ภายในฟาร์มต้องมีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จ

(1.5) น้ำยาฆ่าเชื้อที่ใช้เพื่อล้างมือหรือจุ่มรองเท้าบูต ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ และใช้ตามอัตราส่วนที่ถูกต้องตามฉลากหรือเอกสารกำกับ

(2) ยานพาหนะ

(2.1) มีบันทึกการเข้า-ออกฟาร์มของยานพาหนะทุกชนิด เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

(2.2) จอดยานพาหนะในสถานที่ที่ฟาร์มกำหนดไว้ให้

(2.3) ยานพาหนะที่เข้าฟาร์มควาย ต้องผ่านการฆ่าเชื้อที่เหมาะสมโดยเฉพาะล้อยานพาหนะ

(2.4) ต้องมีการควบคุมสิ่งปนเปื้อนและน้ำที่เกิดจากการฆ่าเชื้อยานพาหนะไม่ให้ปนเปื้อนเข้าไปสู่เขตพื้นที่เลี้ยงควาย

(3) มีวิธีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก่อนนำอุปกรณ์เข้าเขตพื้นที่เลี้ยงควายเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรค

รายการที่	**4 สุขภาพสัตว์**
	4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด	**4.1.4 มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค**

คำอธิบาย

การหมักหมมของของเสียจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะนำโรค เพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคภายในฟาร์ม จึงต้องรักษาความสะอาดรอบพื้นที่เลี้ยง

ทำความสะอาดพื้นที่เลี้ยง อุปกรณ์ และพื้นที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ กำจัดขยะและของเสียอย่างเป็นระบบไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะนำโรค รวมทั้งมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะ การใช้สารเคมีในการกำจัดสัตว์พาหะให้เป็นไปตามการกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มหรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากกรมปศุสัตว์โดยให้ใช้ตามอัตราส่วนที่ถูกต้องตามฉลากหรือเอกสารกำกับ

นอกจากนี้ต้องมีการจัดการหรือมาตรการที่เหมาะสม ดังนี้

(1) ห้ามนำอาหารเข้าไปรับประทานภายในโรงเรือนและคอกพักสัตว์

(2) ฆ่าเชื้อบริเวณรอบโรงเรือน ถนนทางเข้า-ออก พื้นที่อื่น ๆ ภายในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรยปูนขาว พ่นหรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ

(3) ป้องกันไม่ให้สัตว์พาหะอื่น ๆ เข้ามาในโรงเรือน มีแผนการควบคุมและกำจัดสัตว์พาหะอย่างสม่ำเสมอทั้งภายนอกและภายในโรงเรือน

รายการที่	**4 สุขภาพสัตว์**
	4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด	**4.1.5 ระบุแหล่งที่มาของควาย และมีการกักโรคและตรวจรับรองสุขภาพควายที่นำเข้าฟาร์มใหม่**

คำอธิบาย

กรณีนำควายใหม่เข้ามาในฟาร์ม ให้ระบุแหล่งที่มาของควายในแบบบันทึกข้อมูล

ควายที่นำเข้ามาใหม่นี้ต้องได้รับการกักโรคที่ต้นทางกรณีเคลื่อนย้ายข้ามจังหวัดและตรวจรับรองสุขภาพจากกรมปศุสัตว์ และเมื่อมาถึงปลายทางต้องมีการกักโรคที่ฟาร์มในระยะเวลาตามดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อให้มั่นใจว่าปลอดจากโรคติดต่อต่าง ๆ และทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวควาย เช่น หมายเลขประจำตัวสัตว์ พันธุ์ประวัติของพ่อและแม่ วันเดือนปีเกิด (ถ้ามี) เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการการเลี้ยงต่อไป

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด 4.1.6 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

คำอธิบาย

ในกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและคำแนะนำที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิผลในการควบคุมโรคระบาด ตลอดจนเป็นการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นด้วย

ถ้าพบว่าควายมีการตายผิดปกติให้แจ้งสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเข้าตรวจสอบ และหากเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้แจ้งปศุสัตว์พื้นที่ทันที และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 หรือที่แก้ไขเพิ่มเติมและคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด 4.1.7 การจัดการซากควายให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มด้วยวิธีเหมาะสม ในกรณีของควายที่ตายจากโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

คำอธิบาย

ต้องมีมาตรการในการกำจัดซากควายอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของโรค และลดปัญหามลภาวะต่อชุมชน ให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ในกรณีของควายที่ตายจากโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.2 การบำบัดโรคสัตว์
ข้อกำหนด 4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

คำอธิบาย

การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เนื่องจากการบำบัดโรคอย่างไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดการดื้อยา หรือมียาสัตว์ตกค้างในผลิตผลซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และทำให้ผู้ประกอบการเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ โรคระบาดที่สำคัญ และโรคอุบัติใหม่ การใช้ยาภายในฟาร์ม รวมทั้งความปลอดภัยของควายและผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การตรวจวินิจฉัย ออกใบสั่งยา รักษาโรค ป้องกันการเกิดซ้ำ แนะนำและควบคุมการใช้ยา และกำหนดระยะหยุดยา ต้องดำเนินการหรือกำกับดูแลโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์
4.2 การบำบัดโรคสัตว์
ข้อกำหนด 4.2.2 หากจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ที่ฟาร์ม ให้เก็บรักษาตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือคำแนะนำบนฉลากหรือเอกสารกำกับ และเก็บเป็นสัดส่วน

คำอธิบาย

หากจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ในสภาวะที่ไม่เหมาะสมจะทำให้วัคซีนหรือยาสัตว์นั้นเสื่อมสภาพและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานก่อนวันหมดอายุที่ระบุไว้ รวมถึงหากจัดเก็บปนกับยาของคนหรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลอื่น ๆ ได้

หากมีการจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ในฟาร์มให้ปฏิบัติดังนี้

(1) เก็บรักษาวัคซีนหรือยาสัตว์แยกเป็นสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย
(2) เก็บรักษาวัคซีนหรือยาสัตว์ตามคำแนะนำของผู้ผลิตวัคซีนหรือยาสัตว์ชนิดนั้น โดยคำนึงถึงอุณหภูมิ ความชื้น และแสง เนื่องจากการเก็บรักษาโดยไม่ถูกต้อง อาจมีผลทำให้วัคซีนหรือยาสัตว์เสื่อมคุณภาพ
(3) แยกเก็บรักษาตามชนิดของยาสัตว์ โดยเฉพาะยาสัตว์ที่ต้องมีใบสั่งยาจากสัตวแพทย์ (prescription) ควรแยกเก็บรักษาจากยาสัตว์ที่ใช้ได้โดยไม่ต้องมีใบสั่งยา (nonprescription)
(4) การกำจัดวัคซีนหรือยาสัตว์ที่ไม่ต้องการใช้ ควรปฏิบัติให้ปลอดภัยตามคำแนะนำของผู้ผลิตที่ระบุไว้ในเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์หรือบนภาชนะ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มเพื่อลดการปนเปื้อนต่อสภาพแวดล้อม

รายการที่ 5 สวัสดิภาพสัตว์
ข้อกำหนด 5.1 ดูแลควายให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย หากควาย ป่วย บาดเจ็บ พิการ หรือมีเหตุจำเป็นต้องคัดทิ้ง ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อมิให้เกิดความทุกข์ทรมาน

คำอธิบาย

ฟาร์มควายต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยมีการตรวจสอบสุขภาพและสวัสดิภาพควายอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ตรวจสอบการกินอาหารและน้ำของควายว่าปกติหรือไม่

ในกรณีที่ควายที่ได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาเพื่อดูแลรักษาอย่างเหมาะสม หากอาการหนักหรืออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ไปกินน้ำกินอาหารได้ ควรคัดทิ้งด้วยการทำการุณยฆาต เพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน

รายการที่ 5 สวัสดิภาพสัตว์
ข้อกำหนด 5.2 มีพื้นที่เลี้ยงปล่อยภายนอกโรงเรือนเพื่อให้ควายได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ และมีวิธีการเพื่อลดอุณหภูมิของร่างกายควาย

คำอธิบาย

ภายนอกโรงเรือนควรจัดให้มีพื้นที่ลานโล่งและมีต้นไม้หรือร่มเงา เพื่อให้ควายมีความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติ สัมผัสแสงแดด และอากาศภายนอก รวมทั้งให้ควายสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ

ผิวหนังของควายมีสีดำ หนา และต่อมเหงื่อน้อย ทำให้ควายมีปัญหาในเรื่องการระบายความร้อนในร่างกาย จึงต้องมีวิธีการเพื่อช่วยลดอุณหภูมิร่างกายของควาย เช่น การให้ควายลงแช่ปลัก การใช้สเปรย์พ่นน้ำ หรือการอาบน้ำให้ควาย ทำให้ควายไม่เครียด มีผลทำให้สุขภาพแข็งแรง

รายการที่ 6 สิ่งแวดล้อม
ข้อกำหนด 6.1 กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลควาย ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย

ขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลควายจากฟาร์ม หากมีการจัดการไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นดิน แหล่งน้ำ อากาศ และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคติดต่อต่าง ๆ จึงควรนำไปกำจัดหรือจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการสาธารณสุขและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การฝัง การเผา ทำปุ๋ยหมัก ทำเชื้อเพลิง

รายการที่ 6 สิ่งแวดล้อม
ข้อกำหนด 6.2 กรณีปล่อยน้ำที่ใช้ในฟาร์มออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ให้บำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้อง

คำอธิบาย

น้ำเสียจากฟาร์มที่จะปล่อยหรือระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่ผ่านการบำบัด จะมีผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการสาธารณสุข ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชน การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณข้างเคียง

การปล่อยหรือระบายน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ต้องผ่านการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่เกิดโรคระบาดในฟาร์ม ต้องฆ่าเชื้อและบำบัดน้ำเสียจากโรงเรือนหรือฟาร์มก่อนปล่อยหรือระบายออกนอกฟาร์ม เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อกระจายสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

รายการที่ 6 สิ่งแวดล้อม
ข้อกำหนด 6.3 กรณีขยะติดเชื้อ ให้แยกทำลายและกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

คำอธิบาย

กรณีขยะติดเชื้อ หรือ ขยะอันตราย เช่น ขวดยา ขวดวัคซีน เข็มฉีดยา ให้แยกทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เช่น การฝัง หรือเผา ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

รายการที่ 7 การบันทึกข้อมูล
ข้อกำหนด 7.1 ให้บันทึกข้อมูลการจัดการด้านการผลิต บุคลากร การทำความสะอาดและบำรุงรักษา และการควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์

คำอธิบาย

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาหารปลอดภัย ในด้านการตามสอบของกระบวนการผลิต ฟาร์มควายจึงต้องมีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต และการควบคุมโรค เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานแต่ละขั้นตอนว่าถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหาหรือข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิต สำหรับปรับปรุงให้ดีขึ้น

การปฏิบัติงานที่ต้องมีการบันทึกข้อมูล ได้แก่

- การจัดการด้านการผลิต เช่น ทะเบียนประวัติควาย ข้อมูลการสืบพันธุ์ การตรวจรับอาหารสัตว์สำเร็จรูปหรือวัตถุดิบอาหารสัตว์
- บุคลากร เช่น บันทึกข้อมูลการอบรมของบุคลากร รวมถึงข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปี การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- การทำความสะอาดและฆ่าเชื้อภายในฟาร์ม การบำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์

- การควบคุมป้องกันและบำบัดโรค เช่น บันทึกบุคคลเข้า-ออกฟาร์ม ข้อมูลการใช้ยา วัคซีน สารเคมี รวมถึงใบสั่งยาสัตว์ ใบมอบหมายการใช้ยา และใบสั่งผสมยาในอาหารสัตว์เพื่อการรักษา

รายการที่ 7 การบันทึกข้อมูล **ข้อกำหนด 7.2 ให้เก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี**

คำอธิบาย

เก็บบันทึกข้อมูลไว้อย่างน้อย 3 ปี กรณีที่ผลิตผลมีปัญหาภายหลัง ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการตามสอบให้ทราบถึงที่มาของปัญหาได้ ทั้งนี้เกษตรกรอาจเก็บเอกสารไว้นานกว่า 3 ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดการด้านการผลิตหรือปรับปรุงพันธุ์

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแบบบันทึกประจำฟาร์ม

ตัวอย่างแบบบันทึกประจำฟาร์มในภาคผนวก ก นี้ เป็นตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับใช้บันทึกข้อมูลประจำฟาร์มควายเนื้อ เกษตรกรสามารถปรับปรุงแบบฟอร์มได้ตามความเหมาะสม

แบบบันทึกที่ ก.1 แบบบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติควาย

ชื่อเจ้าของฟาร์ม/เกษตรกร.....ชื่อฟาร์ม .....เลขทะเบียนฟาร์ม .....

สถานที่ตั้ง ..... ตำบล .....อำเภอ ..... จังหวัด .....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลักษณะการเลี้ยง.....

ลำดับที่	หมายเลขประจำตัว	ชื่อควาย	เพศ	พันธุ์	วัน เดือน ปีเกิด	น้ำหนักแรกเกิด (kg)	หมายเลขพ่อ	หมายเลขแม่	วัน เดือน ปีหย่านม	น้ำหนักหย่านม (kg)	หมายเหตุ

แบบบันทึกที่ ก.2 แบบบันทึกข้อมูลการสืบพันธุ์ของแม่พันธุ์

หมายเลขประจำตัว.....พันธุ์ .....หมายเลขพ่อ .....หมายเลขแม่ .....

ลักษณะการเลี้ยง.....

ผสมครั้งที่	วัน เดือน ปี ที่ผสมพันธุ์	พ่อพันธุ์ที่ใช้ผสม	อายุเมื่อผสมพันธุ์	น้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์	กำหนดวันคลอด	ลูกที่เกิด			หมายเหตุ	ผู้บันทึก
						ว/ด/ป	หมายเลข	เพศ		

แบบบันทึกที่ ก.3 แบบบันทึกการตรวจรับอาหารสัตว์สำเร็จรูปหรือวัตถุดิบอาหารสัตว์

ชื่อเจ้าของฟาร์ม/เกษตรกร.....ชื่อฟาร์ม .....เลขทะเบียนฟาร์ม .....

วัน เดือน ปี	ผู้ขายอาหารสัตว์	ชนิดอาหารสัตว์	จำนวน	วันผลิต	วันหมดอายุ	ลักษณะปรากฏ			ผู้ตรวจสอบ	หมายเหตุ
						สี	กลิ่น	การเกาะเป็นก้อน		

แบบบันทึกที่ ก.4 แบบบันทึกการบำบัดโรคควาย

คอกที่.....พันธุ์.....เกิดวันที่.....จำนวน(เริ่มต้น).....ตัว เริ่มเลี้ยงวันที่.....

วัน เดือน ปี	ชื่อ/ หมายเลข ประจำตัว	อาการ	ผลการตรวจวินิจฉัยโรค	การรักษาและผลการรักษา	สัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม

แบบบันทึกที่ ก.5 แบบบันทึกการใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์

ชื่อเจ้าของฟาร์ม/เกษตรกร.....ชื่อฟาร์ม .....เลขทะเบียนฟาร์ม .....
คอกที่.....พันธุ์.....เกิดวันที่.....จำนวน(เริ่มต้น).....ตัว เริ่มเลี้ยงวันที่.....

วัน เดือน ปี ที่ใช้	วัตถุประสงค์ที่ใช้	ชื่อการค้า / บริษัท	เลขทะเบียน	ชื่อสามัญ	รุ่น	วันหมดอายุ	วิธีการใช้	ชื่อผู้บันทึก

แบบบันทึกที่ ก.6 แบบบันทึกการใช้วัคซีนหรือยาสัตว์ในฟาร์ม

ชื่อเจ้าของฟาร์ม/เกษตรกร.....ชื่อฟาร์ม .....เลขทะเบียนฟาร์ม .....
คอกที่.....พันธุ์.....เกิดวันที่.....จำนวน(เริ่มต้น).....ตัว เริ่มเลี้ยงวันที่.....

วัน เดือน ปี ที่ใช้	วัตถุประสงค์ ที่ใช้	ชื่อการค้า / บริษัท	เลข ทะเบียน	ชื่อสามัญ	รุ่น	วัน หมดอายุ	วิธีการใช้	ชื่อผู้บันทึก	สัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม

แบบบันทึกที่ ก.7 แบบบันทึกบุคคลเข้า-ออกฟาร์ม

ว/ด/ป	ชื่อ-สกุล	วัตถุประสงค์การเข้า-ออกฟาร์ม	เลขทะเบียนรถ	จำนวนคน	ลายเซ็น	ผู้อนุญาต

แบบบันทึกที่ ก.8 แบบบันทึกการฝึกอบรมหรือดูงานของบุคลากร

ชื่อ ..... ตำแหน่ง..... เพศ.....วันเดือนปีเกิด.....วันที่เข้าทำงาน.....วุฒิการศึกษา.....

				ผู้จัดการฟาร์ม
วันที่	ระยะเวลา	สถานที่	เรื่อง	

แบบบันทึกที่ ก.9 แบบบันทึกข้อมูลการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อ การตรวจสภาพโรงเรือน และอุปกรณ์

ชื่อฟาร์ม.....ที่อยู่.....

การปฏิบัติงาน	วันเดือนปีที่ปฏิบัติงาน														ผู้รับผิดชอบ
1. โรงเรือนและอุปกรณ์ที่เสียหาย ซ่อมแซมให้เรียบร้อย															
2. การทำความสะอาดโรงเรือนทั้งหมด เช่น พื้น ห้องเก็บอาหาร หลังคาและผนังของโรงเรือน															
3. การทำความสะอาดภายนอกโรงเรือน พื้นที่เลี้ยงปล่อย															
4. การทำความสะอาดบ่อน้ำ หรือปลักเทียม															
5. การทำความสะอาดอุปกรณ์ทั้งหมด															
6. การฆ่าเชื้อในโรงเรือน สารเคมีที่ใช้..... ปริมาณ.....															